

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№3

2025-YIL APREL. NAVBATDAN TASHQARI SON

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 441 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-aprelda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

- Salimov Okil Umrzokovich**, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhmatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 28-fevraldagi 333/5-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

ПРИНЦИПЫ ПЕРЕХОДА УЗБЕКИСТАНА К ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКЕ, СУЩЕСТВУЮЩИЕ ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВНЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ	12
Набиев Дилмурод Хамидуллаевич	
YaShIL TEXNOLOGIYALAR VA RAQAMLASH TIRISH TA'SIRIDA MEHNAT BOZORINING TRANSFORMASIYASI	19
Abduraxmanov Kalandar Xo'jaevich	
РОЛЬ ТВОРЧЕСКОГО ТРУДА В ПОВЫШЕНИИ ЕГО ЭФФЕКТИВНОСТИ	26
Гулямов Саидахор Саидахмедович, Икрамов Мурат Акрамович, Очилов Акрам Одилович	
BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASH MAQSADIDA "YASHIL IQTISODIYOT"GA O'TISH ZARURATI	33
O.X. Hamidov, D.Sh. Yavmutov	
ESG-ИНСТРУМЕНТАРИЙ КАК ФАКТОР УСИЛЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ РЕГИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ	38
Татьяна Юрьевна Анопоченко, Сергей Вадимович Ревунов, Роман Вадимович Ревунов	
TRANSITION OF RUSSIAN REGIONS TO A CLOSED-LOOP ECONOMY	49
Nikonov Sergey Mikhailovich, Ochilov Akram Odilovich, Filipenko Alexander Alexandrovich	
"YASHIL" IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA TUZILISHI	53
Navruz-Zoda Baxtiyor Negmatovich	
ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА КАК ДРАЙВЕР УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ РЫНКА ТРУДА И МОДЕРНИЗАЦИИ РАБОЧИХ МЕСТ В УЗБЕКИСТАНЕ	59
Зокирова Нодира Каландаровна	
KREATIV IQTISODIYOT VA UNING INDUSTRIYA TURLARINING NAZARIY MASALALARI	64
Mamayunus Pardaev, Obid Pardaev, Akram Ochilov	
EKOLOGIK OMILLARNI HISOBGA OLGAN HOLDA BARQAROR IQTISODIY O'SISHDA ERISHISH	73
Saidov Muhammadali Hakimovich, Ochilov Akram Odilovich, Esanbekov Diyorbek Mirzabek o'g'li	
INNOVASION TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA MEVA-SABZAVOTCHILIK MAHSULOTLARI KOOPERASIYASINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	81
Raxmatulla Ergashev	
KARTOSHKKA MOSLANUVCHAN NAVLARI TURLI EKISH MUDDATLARI VA MULCHALASHLARDA HOSILDORLIGI HAMDA IQTISODIY SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI	86
Ostonaqulov Toshtemir Eshimovich, Toshpulatova Surayyo Tulqin qizi, Ismayilov Alisher Isroilovich	
YASHIL IQTISODIYOT – INNOVATSION RIVOJLANISHNING KALITI	90
Mirzayev Kulmamat Djanakovich, Usmonov Murodjon Dusmurot o'g'li	
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ «ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ» В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	93
Сайёра Насимовна Хамраева	
SABZAVOT (SHIRIN) MAKKAJO'XORI AJRATILGAN MOSLANUVCHAN NAV-DURAGAYLARINI ASOSIY VA TAKRORIY EKINLAR SIFATIDA TURLI MUDDATLARDA YETISHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI	97
Ostonaqulov Toshtemir Eshimovich, Nurillaev Ilhom Xolbek o'g'li, Jabborov Botir Shukurovich	
ZAMONAVIY BOZOR MUNOSABATLARIDA SAVDONI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY VA USLUBIY JIHATLARI	101
Ivatov Irisbek	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	105
Yadgarov Akram Akbarovich, Abdiyeva Flora Botir qizi	
GREEN ECONOMY: GLOBAL PERSPECTIVE AND UZBEKISTAN'S PATH	110
Dilmurod Mirza-Akhmedovich Rasulev, Dildorakhon Ulugbek kizi Shomuradova	
OLIV TA'LIM XIZMATLARINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TARG'IB QILISH BO'YICHA XORIY Tajribasi	113
Musayev Bekjon Shukurillayevich	

TURIZM INDUSTRIYASINI BARQAROR STRATEGIK RIVOJLANTIRISHDA QO'LLANILADIGAN USULLAR TAHLILI	116
Turdibekov Xasan Ibragimovich	
ЗЕЛЁНОЕ ФИНАНСИРОВАНИЕ И ФАКТОРЫ ЕГО РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	120
Орипов Ильхом Абдуллаевич	
Перспективы развития цифровой трансформации в Республике Узбекистан	128
Мусабеков Джорабек Хакимджанович, Воронин Сергей Александрович	
YASHIL IQTISODIYOT – BARQAROR RIVOJLANISHNING MUHIM OMILI SIFATIDA.....	133
G.Erkayeva	
Barqaror ish o'rinlarini yaratishda yashil iqtisodiyotning o'rni	138
Qo'chqorov G'aybulla Fayzullayevich, Qo'ziyeva Shaxnoza Bozor qizi	
ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ	141
Фазлитдин Бахадирович Аминов	
RESPUBLIKADA EKOLOGIK TOZA MAHSULOT YETISHTIRISH ASOSIDA ELEKTRON SAVDONI RIVOJLANTIRISH.....	145
Q. J. Mirzayev, F. F. Ulug'murodov	
Qoraqalpog'istonda sanoatni restruktizatsiyalash va yashil iqtisodiyotni rivojlantirish: muammolar, istiqbollar va statistik tahlillar	150
Abipova Gulmira Salavatdinovna	
CHORVACHILIK XO'JALIKLARINI RIVOJLANTIRISHDA AGLOMERATSIYANING AHAMIYATI.....	153
Xusainov Oybek Jabborovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA STRATEGIYASINING KOMPANIYA UCHUN AHAMIYATI.....	156
Ergashev Toxir Kurbanovich, Toxirova Nigora Zokirjon qizi	
CHORVACHILIK KLASSTERLARI VA AGLOMERATSION RIVOJLANISH: O'ZARO TA'SIR VA SYNERGIYALAR	161
Xusainov Oybek Jabborovich 161	
HUDUDLARNING INNOVATSIYON SALOHİYATINI VAHOLASH	165
J.A. Ismatullayev, A. Do'lanov	
СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	171
Нафасов Тохиржон, Г. П. Эркаева	
Mamlakatimizda ishsizlikni kamaytirishga qaratilgan islohotlar.....	174
Djurayev Olimjon Narkulovich	
USE OF THE ADVANCED EXPERIENCE OF FOREIGN COUNTRIES OF FARMING AND HOUSEHOLDS....	178
Ochilova Nargiza Akramovna	
SHAHAR AGLOMERATSIYALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH OMILLARI.....	181
Xidayatova Nigora Shorakibovna	
IQTISODIY O'SISHDA MEHNAT MIGRATSIYASINING AHAMIYATI.....	184
Djurayev Olimjon Narkulovich, Saidakbarov Jamshid Ne'matullo o'g'li	
TURIZMNIDA RIVOJLANTIRISHDA TRANSPORT XIZMATLARINI TAKOMILLASHTIRISH	189
Qosimov Jahongir	
РЫНОК ГОСТИНИЧНЫХ УСЛУГ В ТУРИЗМЕ В УСЛОВИЯХ ДИВЕРСИФИКАЦИИ И ДЕМОКРАТИЗАЦИИ ГОСТИНИЧНОЙ ИНДУСТРИИ.....	192
Ташмаматов Садирдин Нажмиддинович	
O'zbekistonda turizm sohasida faoliyat yuritayotgan kadrlar malakasini oshirishda dual ta'limdan foydalanishni boshqarish.....	196
Ochilov Akram Odilovich, Xamidova Mo'tabarxon Abdumalik qizi	
МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ TASHKILOTLARIDA AUTSORSING XIZMATLARIDAN FOYDALANISH MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	201
Nasiba Ergasheva	
KORXONALARDA XODIMLARNI BOSHQARISHNING ASOSIY TAMOIYILLARI	207
Djurayev Olimjon Narkulovich, Nurullayeva Vazira O'ktamovna	
ЗЕЛЁНЫЕ ИНВЕСТИЦИИ: ПЕРСПЕКТИВЫ И РИСКИ	211
Номазов Бахром Бобомурадович	

ИНТЕГРАЦИЯ ПРИНЦИПОВ ESG В ФИНАНСОВУЮ СФЕРУ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	215
Алимова Азиза Шерзатовна	
THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND DIGITAL TECHNOLOGIES ON MANAGEMENT	219
Ergashev Tokhir Kurbanovich, Tohirova Nigora Zokirjon kizi	
O‘ZBEKISTONNING “YASHIL IQTISODIYOT STRATEGIYASI”NI AMALGA OSHIRISHNING ZARURIYATI VA ISTIQBOLLARI	224
Ergasheva Nazira Muratovna, Soyibov Mirjon Bekjonovich	
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ УСЛУГ СОЦИАЛЬНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ, ВЛИЯЮЩИХ НА ПОВЫШЕНИЕ УРОВНЯ И КАЧЕСТВА ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ	227
Алимова Муниса Юлчиевна	
РАЦИОНАЛЬНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ОБУВНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ ЕЁ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЗНАЧИМОСТИ.....	232
Расулов Нозимжон Набиджонович	
AGLOMERATSIYA VA IQTISODIY O‘SISH: SABAB–OQIBAT ALOQASI (QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA)	236
Xidoyatova Nigora Shorakibovna	
KORXONALARNING SOLIQ IDORALARIDA HISOBGA OLINISHIDAN HOSIL BO‘LGAN ORTIQCHA TO‘LOVLARINI VOJXONA TO‘LOVLARIDA HISOBGA OLISH MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	239
Boykabilov Bahodir Mustafaevich	
UZOQ MUDDATLI AKTIVLARGA INVESTITSIYALAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISHNING AHAMIYATI	242
Egamberdiyeva Salima Rayimovna, Bozorov Yashnarbek Xayrulla o‘g‘li	
ORGANIK QISHLOQ XO‘JALIGIDA “IXTISOSLASHTIRILGAN AGROKOOPERATIV” TASHKIL ETISH ORQALI TA‘MINOT ZANJIRI BOSHQARUVINI TAKOMILLASHTIRISH.....	248
Amirqulov Shuxrat Olimovich	
MAMLAKATIMIZDA OLIY TA‘LIM MUASSASALARINING MOLIYAVIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISHI UCHUN ZAMONAVIY HUQUQIY ASOSLARI.....	254
Xayriddinov Shuxrat Botirovich	
TURIZMNING MADANIY-TARIXIY RESURSLARI: ASOSIY TUSHUNCHALAR VA TAMOYILLAR	258
Ruzmanov Dilshod Usmanovich	
BARQAROR TURIZM DESTINATSIYALARINING SIG‘IMINI BAHOLASH METODIKASI.....	262
Ibroximov Nodirbek Xasanovich	
ВОЗОБНОВЛЯЕМЫЕ ИСТОЧНИКИ ЭНЕРГИИ КАК ОСНОВА ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКИ В УЗБЕКИСТАНЕ	266
Хусаинов Равшан Рахимович	
ЭКОЛОГИЧЕСКИЙ МАРКЕТИНГ И ПОВЕДЕНИЕ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ.....	272
Раимова Муборак Джураевна	
“YASHIL IQTISODIYOT”NING ASOSIY XUSUSIYATLARI	276
Djumayev Asqar Xaydarovich	
RAQAMLI MARKETINGNING ISTE‘MOLCHI XULQ-ATVORIGA TA’SIRI.....	281
Raimova Muborak Jurayevna, Dilmurodov O‘tkir	
HUDUDNING IJTIMOIY-IQTISODIY SALOHİYATINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI	287
SH.A. Buriyev	
SAVDO XIZMATLARINING ASOSIY FAOLIYAT KO‘RSATKICHLARI TIZIMINI BAHOLASH.....	291
Muxamedova Aziza Ravshanovna	
YASHIL IQTISODIYOT VA GLOBAL IQLIM O‘ZGARISHI: YASHIL IQTISODIYOTNING IQLIM O‘ZGARISHINI YENGISHDAGI O‘RNI VA GLOBAL HAMKORLIK.....	295
Usmonov Murodjon Xolmurod o‘g‘li, Ulug‘bek Eshmaxmatov	
КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ МЕХАНИЗМА НАЛОГОВОГО АДМИНИСТРИРОВАНИЯ НА ПРИМЕРЕ УЗБЕКИСТАНА.....	299
Абдулов Дамир Рустамович	
O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA YASHIL IQTISODIYOTGA O‘TISH ISTIQBOLLARI	305
Yuldashev Shamsiddin Qiyamiddinovich, Boliyeva Baxora Farxodovna	

ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА: КОНЦЕПЦИИ, ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ.....	308
Туляганова Шахноза Самукджановна	
O‘TA ERTAGI TARVUZNING HIMOYALANGAN JOYLAR UCHUN MOSLANUVCHAN NAV VA DURAGAYLARINI AJRATISH, ULARNI TURLI O‘G‘IT ME‘YORLARIDA HOSILDORLIGI VA IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	311
Ostonaqulov Toshtemir Eshimovich, Amirov Xamidulla Suyunovich, Umirova Durdona Muqum qizi	
ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ПЛОДООВОЩНОЙ ОТРАСЛИ В УЗБЕКИСТАНЕ	315
Уралов Элшод, Вельм М.В.	
DEVELOPMENT STRATEGY AS A MODEL OF PROGRESS IN HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN.....	320
Abdiev Alimardon	
ОСОБЕННОСТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ СЕКТОРА ГОСУДАРСТВЕННОЙ СЛУЖБЫ И РАЗВИТИЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦИАЛА.....	322
Мухаммадбобур Салимов	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK FAOLIYATI RIVOJLANISHIGA TA‘SIR ETUVCHI OMILLAR.....	326
Suyunov Jabbor Mahmudovich	
“SALOHIYAT” TUSHUNCHASINING MAZMUNI VA IQTISODIY-IJTIMOY MOHIYATI.....	331
Zoirov G‘olibjon Toshtemir o‘g‘li	
DAVLAT BOSHQARUVIDA SUN‘IY INTELLEKTDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI	334
Salimov Muhammadbobur Qodir o‘g‘li	
O‘QUV JARAYONLARINI TASHKIL ETISH VA BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	337
Tilakov Sherzod	
TIJORAT BANKLARIDA KORPORATIV BOSHQARUVNING XALQARO TAMOYILLARI ASOSIDA BOSHQARUV SIFATINI OSHIRISHDA YASHIL IQTISODIYOTNING AHAMIYATI.....	340
Sattarov Umirzoq, Ro‘ziev Zafar Ikromovich	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA O‘ZBEKISTONDA SANOAT XOM ASHYOLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH TENDENSIYALARI.....	343
Xazratov Sarvar Ibragimovich	
YURTIMIZDA RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA KADRLAR TAYYORLASHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI	348
G‘aniyev Shaxzod Shuhrat o‘g‘li, O‘rinov Diyorbek Xolmo‘min o‘g‘li	
QASHQADARYO VILOYATI O‘QUV MARKAZLARI VA KURSLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	353
Tilakov Sherzod Akbarovich	
SANOAT KORXONALARIDA MAHSULOT ISHLAB CHIQRISH VA SOTISH SIFATI HAMDA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA XODIMLARNI BOSHQARISH YO‘NALISHLARI.....	357
Ochilov Akram Odilovich, Ziyodullayeva Marjona Alisher qizi	
OMMAVIY TADBIRLAR YORDAMIDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISH: O‘ZBEKISTON VA XALQARO TAJRIBA.....	360
Ibragimov Sardorbek Xusanovich	
Анализ цифровой трансформации и её влияния на привлечение инвестиций в регионы Узбекистана.....	365
Рахмонова Дурдона Хасан кизи	
Korxonalar moliyaviy salohiyatini baholashning statistik tahlili.....	370
M.O. Musurmonova	
DIRECTIONS FOR IMPROVING THE FINANCIAL MANAGEMENT SYSTEM OF THE BANKING SYSTEM OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN	377
Kadirov Lutfulla Khalimovich	
PROBLEMS OF EMPLOYMENT IN THE LABOR MARKET OF UZBEKISTAN AND STRATEGIC DIRECTIONS FOR THEIR SOLUTION	381
Sharopov Temirmalik Rustam o‘g‘li	

“YASHIL” IQTISODIYOT TAMOYILLARI ORQALI QASHQADARYO VILOYATI SANOAT KOMPLEKSINI TAKOMILLASHTIRISH	385
U.Shukurov	
Foreign experiences in attracting investments in service industries	390
Hazratkulov Shahboz Boboqul oqli	
YASHIL IQTISODIYOTDA TA'LIMNING ROLI	394
Babayeva Lola Ibragimovna	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNING RIVOJLANISHI UCHUN DAVLAT TOMONIDAN YARATILAYOTGAN IMKONIYATLAR.....	398
Xudoyorov Azizbek Avaz o'g'li	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA TA'LIM SIFATINI YAXSHILASHNING XORIJ TAJRIBASI.....	404
Safarov Sh. S.	
IJTIMOYIY MENEJMENTDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA: XALQARO TAJRIBA VA ULARNI O'ZBEKISTON SHAROITIDA JORIY ETISH ISTIQBOLLARI	408
G'aniyev Shaxzod Shuhrat o'g'li, Davronova Farangiz	
«Государственный финансовый контроль: Казначейский контроль в бюджетном процессе и перспективы его развития».....	415
Файзуллаева Зилола Равшановна, Д.Х. Пулатов	
YANGI O'ZBEKISTONDA YASHIL RAQAMLI IQTISODIYOTGA O'TISHNING ASOSIY JIHATLARI.....	421
Urozoza Shaxlo Hasan qizi, Hazratqulov Shahboz Boboqul o'g'li	
OLIY TA'LIM SIFATINI OSHIRISH MASALALARI: XALQARO TAJRIBA VA ULARNI O'ZBEKISTON SHAROITIDA JORIY ETISH ISTIQBOLLARI	427
Safarov Shoxrux Sattor o'g'li	
PROSPECTS FOR IMPROVING THE EFFICIENCY OF HUMAN RESOURCES IN UZBEKISTAN.....	431
Alimardonova Gulfizoda Alimardon kizi	
QISHLOQ XO'JALIGIDA KAPITAL QO'YILMALAR HISOBINI TO'G'RI TASHKIL ETISHNING AHAMIYATI	434
Egamberdiyeva Salima Rayimovna	

YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA O'ZBEKISTONDA SANOAT XOM ASHYOLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH TENDENSIYALARI

Xazratov Sarvar Ibragimovich

Annotatsiya: Ushbu maqolada yashil texnologiyalarni sanoat jarayonlariga joriy etish orqali xom ashyolardan samarali va tejamkor foydalanish masalalari yoritilgan. Yashil texnologiyalar nafaqat ekologik barqarorlikni ta'minlash, balki ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish va resurslardan optimal foydalanish imkonini beradi. Maqolada O'zbekiston sanoatida yashil texnologiyalarni qo'llash tajribalari va istiqbollari, shuningdek, bu jarayonning iqtisodiy va ekologik afzalliklari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: yashil texnologiyalar, sanoat, xom ashyo, samarali foydalanish, ekologik barqarorlik, iqtisodiy samaradorlik.

Abstract: This article explores the issues of efficient and rational use of industrial raw materials through the implementation of green technologies in production processes. Green technologies contribute not only to ensuring environmental sustainability but also to reducing production costs and optimizing resource utilization. The paper analyzes the experience and prospects of applying green technologies in Uzbekistan's industry, as well as their economic and environmental benefits.

Key words: green technologies, industry, raw materials, efficient utilization, environmental sustainability, economic efficiency.

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы эффективного и рационального использования промышленных сырьевых ресурсов путем внедрения зелёных технологий в производственные процессы. Зелёные технологии способствуют не только обеспечению экологической устойчивости, но и сокращению производственных затрат и оптимизации использования ресурсов. В статье проанализированы примеры и перспективы применения зелёных технологий в промышленности Узбекистана, а также их экономические и экологические преимущества.

Ключевые слова: зелёные технологии, промышленность, сырьевые ресурсы, эффективное использование, экологическая устойчивость, экономическая эффективность.

KIRISH

Bugungi kunda sanoat sohasida xom ashyolardan samarali va tejamkor foydalanish global iqtisodiyotning ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 15-avgustdagi "Hududlarda sanoat salohiyatini yanada oshirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-295-son qarori¹ga asosan hududlarda sanoatni jadal rivojlantirish, korxonalarining mavjud muammolarini tezkorlik bilan hal etish, mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlarining sanoat tarmoqlari bilan ishlash samaradorligini yanada oshirish muhim vazifalar ekanligi belgilab o'tilgan. Bundan tashqari O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 7-avgustdagi "Sanoat sohasida nufuzli xalqaro brendlar bilan hamkorlikni rivojlantirish va milliy brendlarni qo'llab-quvvatlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-286-sonli qarori²ga muvofiq, O'zbekiston Respublikasiga sanoat sohasidagi nufuzli xalqaro brendlarni jalb qilish bo'yicha yangicha yondashuvlarni joriy qilish, xalqaro brendlar ostida sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmini kengaytirish, ichki va tashqi bozorlarda raqobatbardosh milliy brendlarni yaratishni yanada rag'batlantirish hamda bu borada tadbirkorlik subyektlarini qo'llab-quvvatlash maqsadlari belgilab berilgan.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev rahbarligida 2024-yil 28-avgust kuni sanoat tarmoqlarida ishlab chiqarish va samaradorlikni oshirish masalalari bo'yicha o'tkazilgan yig'ilishda 2024-yilning 7 oyida sanoat hajmi 7,1 foizga o'sib, 435 trillion so'mga yetganligi, elektr texnikasi, to'qimachilik, charm va avtomobil sanoatida yuqori o'sish bo'lganligi, joylarda 1,3 mingta yangi quvvatlar ishga tushirilib, qo'shimcha

1 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 15-avgustdagi "Hududlarda sanoat salohiyatini yanada oshirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-295-son qarori. Manba: <https://lex.uz/uz/docs/-7069813>

2 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 7-avgustdagi "Sanoat sohasida nufuzli xalqaro brendlar bilan hamkorlikni rivojlantirish va milliy brendlarni qo'llab-quvvatlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-286-sonli qarori. Manba: <https://lex.uz/uz/docs/-7059241>

40 trillion soʻmlik ishlab chiqarish manbasi yaratilganligi aytib oʻtildi³. Barcha mintaqalar va sohalarda ishlar bir xilda olib borilmayotganligi aytib oʻtildi. Shuning uchun mahalliy ishlab chiqarishni rivojlantirish maqsadida maxsus «korxonabay» yondashuv tizimi joriy etildi. Maʼlumotga koʻra, hududlardagi korxonalarining holati tekshirilib, mavjud muammolar bosqichma-bosqich hal qilinmoqda. Xususan, aylanma kapital, elektr energiyasi va gaz taʼminoti, soliq boʻyicha muammoli korxonalariga koʻmaklashildi. Yil oxirigacha 30 trillion soʻmlik qoʻshimcha mahsulot ishlab chiqarish potentsiali aniqlandi. Ishchilar soniga qarab har bir korxonaga masʼul shaxslar tayinlanishi, tadbirkorlarga zamonaviy biznes uslublari haqida oʻqitish berilishi belgilandi. Har bir viloyat uchun sanoatga ixtisoslashgan tumanlar boʻyicha alohida dastur ishlab chiqish topshirigʻi berildi. Katta hajmdagi loyihalarni amalga oshirish, davlat zakupkalarida mahalliy ishlab chiqarilgan mahsulotlarning ulushini orttirish va eksport hajmini kengaytirish yoʻllari muhokama qilindi. Bundan tashqari Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev 2025-yil 7-mart kuni sanoat uchun muhim minerallar xomashyo bazasini kengaytirish va qoʻshilgan qiymatli mahsulotlar ishlab chiqarish boʻyicha taqdimot bilan tanishdi⁴. Unda Oʻzbekiston hududida volfram, molibden, magniy, litiy, germaniy, grafit, vanadiy va titan kabilarning jami 30 dan ortiq sanoat uchun muhim boʻlgan minerallar mavjudligi bildirib oʻtildi. Biroq, oldingi davrda bu imkoniyatlardan toʻliq foydalanilmagan. Qazilma resurslarni qidirish, texnogen chiqindilarni qayta ishlash, foydali moddalarni ajratib olish va ulardan mahsulot tayyorlashga kerakli investitsiyalar kiritilmagan. Soʻnggi yillarda esa tashkiliy asoslar yaratilib, yuqori qoʻshilgan qiymatli mahsulotlar ishlab chiqarishga bagʻishlangan ishlar boshlandi. Togʻ-kon sanoati va geologiya vaziri taqdimotida ushbu sohadagi mavjud imkoniyatlar haqida maʼlumot berildi. Kelgusi uch yil ichida 28 xil noyob mineral boʻyicha 76 ta loyiha amalga oshirilishi rejalashtirilmoqda, bu loyihalarga 2,6 milliard dollarni sarflash koʻzda tutilgan. Bu maqsadga erishish uchun geologiya-qidiruv ishlari va ilmiy-tadqiqot faoliyatini rivojlantirish uchun qoʻshimcha mablagʻlar ajratilishi reja qilingan. Eng muhim vazifa – zamonaviy texnologiyalardan foydalanib, qimmatbaho xom ashyolarni rudalardan ajratib olish, ularning soflik darajasini oshirish va yuqori qiymatli mahsulotlar ishlab chiqishdir. Masalan, “Ingichka” konidan olinadigan volfram konsentratining boyitilishi natijasida uning qoʻshilgan qiymati ikki barobarga oshishi kutilmoqda. Hozirda shunga oʻxshash 18 ta loyiha ishlab chiqilgan. Sanoatda “xom ashyo – qayta ishlash – ilm-fan va texnologiya – tayyor mahsulot” zanjirini yanada kengaytirish maqsadida Toshkent va Samarqand viloyatlarida molibden va volframga boy konlar atrofida texnoparklar tashkil etish taklifi bildirildi. Davlat rahbari tomonidan sanoat tajribalarini oʻzlashtirish va texnologiya transferini amalga oshirish, zamonaviy laboratoriya va oʻquv markazlarini tashkil etish boʻyicha topshiriqlar berildi. Umuman olganda, “toʻrtinchi sanoat inqilobi” davrida respublikamizning mustahkam iqtisodiy oʻringa ega boʻlishi uchun zarur poydevor yaratish lozimligi taʼkidlandi.

MAVZUNING DOLZARBLIGI

Aholi sonining ortishi, texnologik rivojlanish va resurslarga boʻlgan talabning keskin oʻsishi fonida ekologik muvozanatni saqlash hamda ishlab chiqarish samaradorligini oshirish masalalari tobora dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, xom ashyolarning cheklanganligi va ular bilan bogʻliq chiqindilar miqdorining ortib borishi sanoat korxonalarini yangi, ekologik xavfsiz va iqtisodiy jihatdan samarali texnologiyalarni joriy etishga undamoqda. Shu nuqtai nazardan, yashil texnologiyalar sanoat jarayonlarini modernizatsiya qilishda muhim vosita boʻlib xizmat qilmoqda. Yashil texnologiyalar yordamida xom ashyolardan foydalanish jarayoni optimallashtiriladi, energiya resurslari tejab ishlatiladi, chiqindilar kamayadi va shu bilan birga ishlab chiqarish xarajatlari pasayadi. Ushbu texnologiyalar barqaror rivojlanishning asosiy omillaridan biri sifatida sanoat korxonalarining raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi. Ushbu maqolaning maqsadi – yashil texnologiyalarni sanoat jarayonlariga joriy etish orqali xom ashyolardan samarali foydalanish imkoniyatlarini oʻrganish, mavjud tajribalarni tahlil qilish va istiqbolli yoʻnalishlarni aniqlashdan iborat.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqola yuzasida olib borilgan tadqiqotda sanoat xom ashyolaridan samarali foydalanishni taʼminlash uchun yashil texnologiyalarni joriy etishning iqtisodiy va ekologik afzalliklarini aniqlashga qaratilgan ilmiy uslublar tatbiq qilindi. Tadqiqot jarayonida tizimli tahlil, taqqoslash, empirik kuzatuv hamda statistik maʼlumotlarni tahlil qilish metodlari asosida ilmiy izlanishlar olib borildi. Dastlabki bosqichda mavzu boʻyicha ilmiy adabiyotlar, Oʻzbekiston va chet el tajribalari oʻrganilib, nazariy konseptual asoslar ishlab chiqildi. Keyingi bosqichda esa sanoat korxonalarining amaliy faoliyatidan olindi maʼlumotlar asosida yashil texnologiyalarning xom ashyolardan

3 Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev rahbarligida 2024-yil 28-avgust kuni sanoat tarmoqlarida ishlab chiqarish va samaradorlikni oshirish masalalari boʻyicha oʻtkazilgan yigʻilish. Manba: <https://president.uz/oz/lists/view/7506>

4 Oʻzbekiston togʻ-kon sanoati va geologiya vazirligi rasmiy veb sahifasi. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev 2025-yil 7-mart kuni sanoat uchun muhim minerallar xomashyo bazasini kengaytirish va qoʻshilgan qiymatli mahsulotlar ishlab chiqarish boʻyicha taqdimot bilan tanishdi. Manba: <https://davlat.uz/oz/mingeo/news/view/39389>

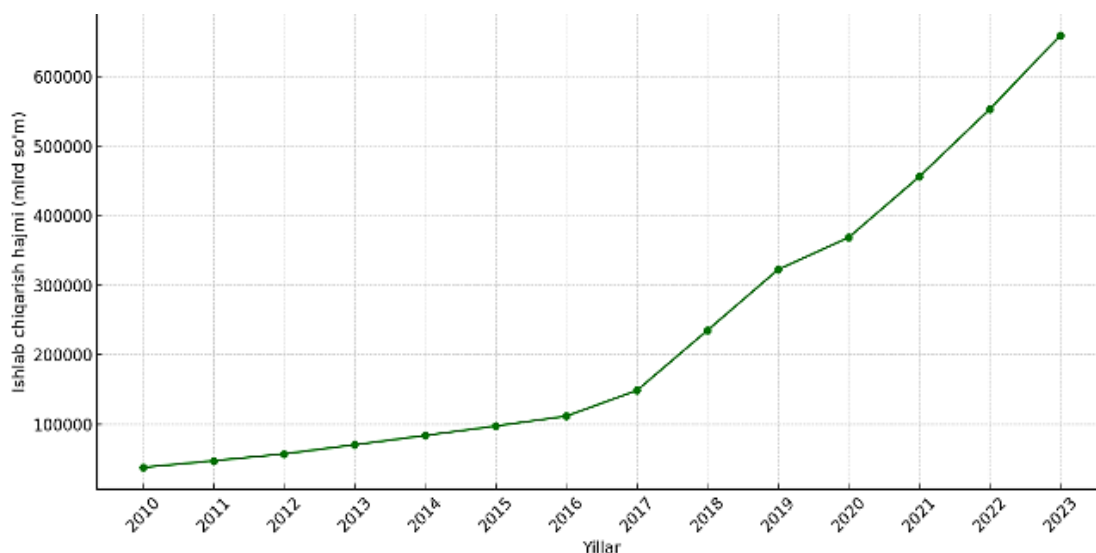
foydalanish jarayoniga ko'rsatgan ta'siri chuqur tahlil qilindi. Statistik analiz vositalari yordamida mavjud ko'rsatkichlar asosida ekologik samaradorlik va iqtisodiy natijalar baholandi. Natijada, yashil texnologiyalar sanoat xom ashyolaridan tejamlilik va samaradorlik bilan foydalanishga erishishning muhim vositasi ekanligi ilmiy jihatdan isbotlandi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Mazkur tadqiqotda O'zbekiston Respublikasi sanoat sohasidagi rivojlanish tendensiyalari, xom ashyo bazasidan samarali foydalanish va yashil texnologiyalarni joriy etish imkoniyatlari tahlil qilindi. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yilda qabul qilingan sanoat salohiyatini oshirish va xalqaro brendlar bilan hamkorlikni rivojlantirishga qaratilgan qarorlari, shuningdek, sanoat tarmoqlarida ishlab chiqarish samaradorligini ta'minlash bo'yicha o'tkazilgan yig'ilish materiallari asosiy nazariy va amaliy asos bo'lib xizmat qildi. Bundan tashqari, tog'-kon sanoatida qo'shilgan qiymatli mahsulotlar ishlab chiqarish masalalariga bag'ishlangan rasmiy axborotlar va Stat.uz sayti ma'lumotlari asosida so'nggi yillardagi o'sish dinamikasi tahlil qilindi. Ushbu manbalar tadqiqot mavzusining dolzarbligi va amaliy ahamiyatini tasdiqlaydi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tahlillar natijasida sanoat korxonalarida yashil texnologiyalarni joriy etish darajasi, shuningdek, energiya tejamliligini oshirish va xom ashyo sarfini optimallashtirish imkoniyatlari chuqur o'rganildi. O'zbekiston sanoatida so'nggi yillarda qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish, chiqindilarni qayta ishlash hamda zamonaviy filtratsiya tizimlarini joriy etish orqali ekologik ta'siri kamaytirish yo'nalishida bosqichma – bosqich o'sish kuzatilmoqda.

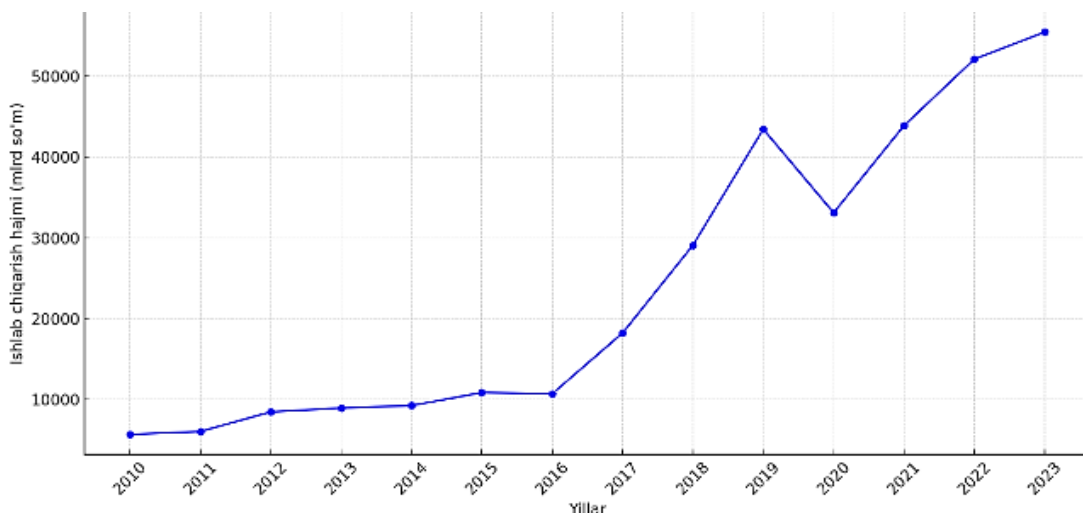
1-grafik. O'zbekistonda sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi (yillik)⁵.

O'zbekiston Respublikasida 2010–2023 yillar davomida sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi barqaror va izchil o'sish tendensiyasini namoyon etdi (1-grafik). 2010 yilda sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi 38 119 milliard so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2023 yil yakuniga kelib bu ko'rsatkich 658 991,7 milliard so'mgacha yetgan. Bu esa sanoat sohasida o'tgan 13 yil davomida 17 baravar o'sish qayd etilganini anglatadi. Tahlil shuni ko'rsatadiki, 2016 yildan boshlab sanoat ishlab chiqarishida sezilarli sur'atlarda o'sish kuzatilgan. Ayniqsa, 2017–2018 yillar orasida ishlab chiqarish hajmi keskin oshgan bo'lib, bu davr mobaynida 86 524,7 milliard so'mlik o'sish qayd etilgan. Ushbu o'sish sanoatning texnologik yangilanishi, ishlab chiqarish jarayonlarining modernizatsiyalashuvi, resurslardan samarali foydalanish va sanoat korxonalarida yashil texnologiyalarni joriy etish bilan bevosita bog'liqdir. So'nggi yillarda sanoat tarmog'ining barqaror o'sishi, xususan, ekologik jihatdan xavfsiz texnologiyalarni tatbiq etish va xom ashyolardan tejamlor foydalanish siyosatining bosqichma-bosqich amalga oshirilayotgani iqtisodiy samaradorlikka ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Shu bilan birga, ishlab chiqarish hajmining ortishi iqtisodiyotning tarkibiy o'zgarishlari, ichki va tashqi bozor ehtiyojlariga javob beruvchi zamonaviy sanoat tarmoqlarining shakllanishi, chiqindilarni qayta ishlash hajmining kengayishi va energiya tejamlor uskunalarining joriy etilishi bilan uzviy bog'liqdir. O'zbekiston sanoati ishlab chiqarish hajmining

5 Stat.uz sayti ma'lumotlariga asoslangan holda muallif tomonidan tayyorlandi.

muntazam o'sishi sanoat korxonalarining texnologik rivojlanishi va yashil texnologiyalar orqali xom ashyolardan samarali foydalanish jarayonlarining takomillashib borayotganini yaqqol aks ettiradi. Bu esa mamlakatning iqtisodiy barqarorligi va ekologik xavfsizligini ta'minlash yo'lidagi muhim amaliy natijalardan biridir.

2-grafik. O'zbekistonda tog'-kon sanoati va ochiq konlarni so'nggi yillardagi ishlash hajmi.

Berilgan 2-grafikka asosan O'zbekiston Respublikasida 2010-2023-yillar oralig'ida tog'-kon sanoati va ochiq konlarni ishlash hajmining o'sishi aks ettirilgan. Xususan, 2010-yilda tog'-kon sanoatidagi ishlab chiqarish hajmi 5704,5 mlrd so'mni tashkil etgan. Keyingi yillarda bu ko'rsatkich bosqichma-bosqich oshib borgan va 2023-yilga kelib 55 442 mlrd so'mga yetgan. Bu esa tog'-kon sanoatida 13 yil davomida qariyb 10 baravar o'sish kuzatilganini ko'rsatadi. Ayniqsa, 2017–2019 yillar oralig'ida keskin o'sish kuzatiladi. Undan so'ng 2017 yilda - 18 234,7 mlrd so'm, 2018-yilda - 29 087,9 mlrd so'm, 2019-yilda esa - 43 438,9 mlrd so'mni tashkil etgan. Bu o'sish ko'rsatkichlari sanoatda yangi konlarning o'zlashtirilishi, texnologik jarayonlarning takomillashuvi va eksport hajmlarining oshganligi bilan izohlanadi. So'nggi yillarda, ya'ni 2020–2023 yillar oralig'ida ham tog'-kon sanoati barqaror o'sish sur'atini saqlab qolgan. Bu esa resurslardan samarali va tejab-tergab foydalanish, shuningdek, ishlab chiqarishda innovatsion yechimlarni qo'llash samarasi sifatida talqin etiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'zbekiston Respublikasining sanoat sohasida so'nggi yillardagi ishlab chiqarish hajmlarining o'sishi, iqtisodiyotning tartibli va mustahkam rivojlanayotganligini aniq ko'rsatib turibdi. Masalan, 2010-yildan 2023-yilgacha bo'lgan davrda sanoat mahsulotlarining ishlab chiqarish ko'rsatkichlari 38119 milliard so'mdan 658991,7 milliard so'mgacha ortgan. Shu paytda tog'-kon sanoati va ochiq konlarni ishlash hajmi ham 5704,5 milliard so'mdan 55442 milliard so'mgacha ko'tarilgan. Bu raqamlar sanoat tarmoqlarining tez sur'atlarda rivojlanayotganini, ishlab chiqarish texnologiyalarining mukammallashtirilayotganini va resurslardan foydalanish samaradorligining oshayotganini tasdiqlaydi. Tahlillar shuni ko'rsatmoqdaki, sanoat ishlab chiqarish hajmlarining ortishi bir tomondan iqtisodiy o'sishni anglatadi, ikkinchi tomondan esa ekologik jihatdan xavfsiz va samarali mexanizmlardan foydalanish talabini yanada kuchaytirmoqda. Bu borada yashil texnologiyalarni keng qo'llash, ishlab chiqarish jarayonida chiqindilarni minimal darajaga tushirish, xom ashyo sarfini optimallashtirish va qayta ishlash usullaridan samarali foydalanish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, tog'-kon sanoati va boshqa sanoat tarmoqlarida hajmlarning barqaror o'sishi tabiiy resurslarga bo'lgan bosimni kamaytirish va ularni qayta ishlash orqali iqtisodiy samaradorlikni oshirish masalasini dolzarb qilmoqda. Yashil texnologiyalar shu jarayonda asosiy vosita sifatida qaralmoqda. Shuning uchun kelajakda sanoat xom ashyolaridan samarali va ekologik jihatdan xavfsiz foydalanishni ta'minlash, ishlab chiqarish texnologiyalarini zamonaviy usullar bilan takomillashtirish, energiya tejavchi echimlar va chiqindisiz ishlab chiqarish tizimlarini keng joriy etish sanoatning barqarorligini ta'minlovchi eng muhim omillardan biriga aylandi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 15-avgustdagi "Hududlarda sanoat salohiyatini yanada oshirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-295-son qarori. Manba: <https://lex.uz/uz/docs/-7069813>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 7-avgustdagi "Sanoat sohasida nufuzli xalqaro brendlar bilan hamkorlikni rivojlantirish va milliy brendlarni qo'llab-quvvatlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-286-sonli qarori. Manba: <https://lex.uz/uz/docs/-7059241>

3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev rahbarligida 2024-yil 28-avgust kuni sanoat tarmoqlarida ishlab chiqarish va samaradorlikni oshirish masalalari bo'yicha o'tkazilgan yig'ilish. Manba: <https://president.uz/oz/lists/view/7506>
4. O'zbekiston tog'-kon sanoati va geologiya vazirligi rasmiy veb sahifasi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev 2025-yil 7-mart kuni sanoat uchun muhim minerallar xomashyo bazasini kengaytirish va qo'shilgan qiymatli mahsulotlar ishlab chiqarish bo'yicha taqdimot bilan tanishdi. Manba: <https://davlat.uz/oz/mingeo/news/view/39389>
5. Stat.uz sayti ma'lumotlariga asoslangan holda muallif tomonidan tayyorlandi.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. aprel. № 3. navbatdan tashqari son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>